

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.

| | | | |
|------------------------------|---------------|--|--|
| <i>Predplatná cena:</i> | | Vychodí každú nedeľu. | <i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i> |
| Na celý rok | 4 kor. — hal. | Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY. | Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú. |
| Na pol roka | 2 > — > | | |
| Na štvrt roka | 1 > — > | | |
| Jednotlivé číslo 6 halierov. | | | |



Boj s pašovníkmi.

Posúdení Martinčania.

Baňsko-bystrická súdna stolica posúdila 5-ho tohoto mesiaca 22 obyvateľov Turčianskeho Svätého Martina na väzenie od 14 dní po 3 mesiace a 3 ženské na 50—100 zlatých pokuty. Všetci odsúdení patria do tábora národnostných prepiačcov, tak zvaných panslávov. Na čele odsúdených stojí Matúš Dula, chýrečný panslávsky advokát v Martine, ktorý obdržal 3 mesačné väzenie.

Nuž čože sa stalo v Martine, že naraz tak mnohých bola prinútená súdna stolica posúdiť? Dľa zpráv turčiansko-sväto-martinských neudalo sa nič protizákonného, odsúdenie stalo sa vraj iba z pomsty zato, že sú patriční Slováci. V skutočnosti ale vec sa celkom ináč má. Odsúdení prehrešili sa proti trestnému zákonu a následkom toho boli trestaní udanými pokutami.

Vec sa má takto. Pred poldruha rokom bol redaktor Národných Novín Ambro Pietor budapeštianskou porotou z poburovania proti národnosti a spoločenskej triede za vinného uznaný, následkom čoho ho budapeštianska sedria posúdila na 8 mesiacov štátneho väzenia a 600 zlatých pokuty. Keď sa chýr o odsúdení Pietra v Turčianskom Svätom Martine rozniesol, advokát Matúš Dula obežníkom svolal všetkých politicky s ním rovnako smýšľajúcich, aby Pietra, keď sa z Pešti nazad vráti, prijali na stanici s ováciou a vyslovili mu sústrasť nad odsúdením. Vyzvanie Dulovo nezostalo bez výsledku. K vlaku, s ktorým Pietor prišiel do Martina, dostavilo sa viac Martinčanov a niekoľko ženských, ktorí s hlučným «živio» prijali odsúdeného, ženské mu podaly kvety a so spevom a ustavičným «živio»-volaním odprevadili na byt. Pripomenúť musíme, že na stanici bol aj hlavný slúžny a viac žandárov, ktorí odvolávajú sa na zákon, usilovali sa prekaziť oslavovanie odsúdeného redaktora Národných Novín, čo sa im ale nepodarilo, lebo nechceli použiť násilienstva a demonštranti na puhé vyzvanie nechceli upustiť od zamýšľanej demonstrácie.

Čo sa odohralo pri príchode Pietra na železničnej stanici v Turčianskom Sv. Martine, je mi iné, jako protivienie sa trestnému zákonu, ktorého 174. odsek hovorí: «Kto v 171-vom odseku určeným spôsobom oslavuje zákonom za

prečin alebo priestupok označený skutok, alebo páchatela prečinu alebo priestupku za spáchanie tohože udaným spôsobom vychváli alebo vyznačí, má sa trestať žalárom siahajúcim po 6 mesiacov.»

Odsek 171-vý nasledovne označuje spôsoby oslavovania, na ktoré sa 174-tý odsek odvoláva: verejné oslavovanie na nejakom shromaždení, oslavovanie slovom alebo rozširovaním tlače, spisu, malby, alebo verejným vystavením týchže.

Nuž tedy posúdenie Martinčanov nenie trestaním toho, že patriční národne smýšľajú, lepšie povedané, že sú národne prepiači, lež trestaním toho, že sa previnili proti trestnému zákonu. U nás v Uhorsku nik nemôže povedať, žeby ho za to bol kedy kto trestal, že nenie vlastencom, že patrí k národniarom. Každý nepredpojatý človek musí uznať, že naše súdy vždy úplne nestranné súdily a súdia a že nikdy nebraly do ohľadu politické smýšľanie patričného, lež hľadely vždy len na skutok, nad ktorým mali súdiť. Skutok Martinčanov ale nesmely nechať netrestaným, lebo tým by byly jak sankcionované zákony, tak aj vážnosť, auktorita štátu takú štrbinu utrpely, ktorá by sa nebola dala tak ľahko vyreparovať.

Kráľovský súd posúdi obžalovaného preto, že búri proti národnosti, proti spoločenským triedam. Politickí priatelia odsúdeného hneď nato oslavujú ho verejne a robia mu demonštrácie. Čo je to? Frčky hádzanie za prvé trestnému zákonu, ktorý zákonodarský sbor vyniesol, kráľ sankcionoval a ktorý oslavovanie odsúdeného zakazuje, za druhé nevšímame si kráľovských súdov, ktoré v mene kráľa Pietra odsúdily. Nuž nech nám ktokoľvek z našich ct. čitateľov ukáže krajinu, kde by takéto niečo beztrestne trpeli a my budeme prví, ktorí odsúdime pokračovanie baňsko-bystrickej sedrie.

Hromadné odsúdenie Martinčanov je dobrá voda na mlyn panslávskych agitátorov, ktorí teraz zase zaplavia svet chýrami o hroznom prenasledovaní Slovákov v Uhorsku. Živými farbami vyličia ukrutnosť uhorských súdov, ktoré nielen mužských, lež už aj ženské odsudzujú. To pravda zamlčia, že uhorské súdy za také niečo, začo posúdily teraz Martinčanov, posúdily nedávno aj

baróna Ivora Kaasa, jedného z najtuších Uhrov. Tento pán pripravil bol Lepsényimu, keď vyšiel zo žalára, práve takú demonštráciu, jakú Martinčania Pietrovi. Proti barónovi Kaasovi pozdvihol obžalobu kráľovský fiskus a prvý súd ho odsúdil na viac mesačné väzenie, ktorý trest najvyšší súd potom zmenil na značnú peňazitú pokutu. A br. Kaas verabože nenie Slovákom, a kráľovské súdy ho predsa odsúdily. Nuž hľa, milí čitatelia, kto má pravdu? My, ktorí tvrdíme, že odsúdení Martinčania trest si zaslúžili: lebo sa prehresili proti trestnému zákonu, a či panslávske časopisy, ktoré rozchyrujú, že Martinčania boli preto posúdení, že sú Slováci? Každý chladnokrevne smýšľajúci nám dá za pravdu, lebo musí nahliadnúť, že v tomto páde baňsko-bystrický súd len to konal, čo mu zákon nakladá.

Slovo k rodákum.

Cím diaľ, tým viac rozširuje sa i medzi spolitostou tlačené slovo. Časopisy i do najmensej a do najvzdialenejšej chalúčky zanášajú zhusta heslá, náuky, mienky, ktoré potom ani nevedieť, ako prejdu do krve čitateľov. Áno časopisy sú v terajšom čase onými činiteľmi, ktoré odrastených vo večne trvajúcej opakovacej škole držia, a ktoré náhlady i presvedčenia mnohým nabijajú.

Preto vskutku závažné je to: aké časopisy ľud číta?

Preto zas prísne porátať by sa mal so svedomím svojím každý, kto píše pre ľud.

Prečo len ten, ktorý pre ľud a nie aj pre iných píše? Predne preto, že ľud je nad iných dôverlivejší, a že on zväčša len jednostranné spisy číta, kdežto stredné a vyššie triedy spoločenské i tak už viacstranne poučené, s vecami obznámené práve z tej príčiny, že časopisy viacerých strán čítajú, vidiac tie v týchže každodenne predchodiace protimlavy, nie tak ľahko sadnú tlači na lep. Za druhé ale už ozaj podlý musí byť ten, ktorý nad neumelým, zaostalým nemá ľútosti, ba takého práve pre jeho nerozum nadužije a prekabátiť hľadí.

Nuž my, verní svojmu slobodomyselnému stanovisku, vďačne potešili sme sa pred rokmi, počujúc ohlas vtedy ešte neznámych spoluobčanov, že oni vraj mieňa založiť kresťanskú spisbu. Ponevác ale patriční dávali na vedomie, že oni vo vydávaní majúcich časopisoch budú sa s politikou zaoberať, my právom nazdali sme sa, že kresťanský ráz spisby tejto v rídzkej čistote mravov, v úprimnosti a v bezpodmienečnej prav-

domlumnosti bude záležaf — lebo veď oni ľudomilní ľudári nemeškali na verejnosť dať i to, že oni túto spisbu na úkor židovsko-liberálnej a liberálno-židovskej tlače zakladajú. Táto výpoveď nútila nás k opatrnosti a opatrnosť naša nebola zbytočná, nepotrebná. Dokázalo sa a dost skoro, že ľudárska spisba je všetkým inším, len nie kresťanskou. Lebo aby bola kresťanskou, nie je dostatočným, že kresťania píšú a vydávajú, ale potrebné je, aby ona ozaj v kresťanskom duchu a pravde bola vedená, no a toto posledné ľudárskej tlači, žiaľbohu, v najväčšej miere chybuje, ako sme to čitateľom našim už veľmi mnoho ráz dokázali.

Nič menej, práve preto že ľudári násmu spolitému ľudu až príliš nebezpečný jed svojimi, nezaslúžene rúskom kresťanským sa honosiacimi časopisami podávajú: prinútení sme opäť ľud náš dôrazne vystríhať a na pokrytstvo ľudárov poukazať.

Šedivému, ináč vážnemu starcovi, úctivý náš ľud milerád verí a tým skôr vtedy, keď mu ten ako chýrny veľkopán aj imponuje. Ký div, že starý gróf Ferdinand Zichy na shromaždeniach ľudarmi nasnovaných často vieru našiel. Nemajúc príležitosti bezprostredne vplývať na ľud, probuje to robiť prostredne a píše do novín práve tak, ako bársktorá «muchotrávka.» V 5. čísle «Alkotmány» u na príklad takto sa rozkladá: «Čo u nás panuje, to je panovanie strany. Čo sa u nás deje počas voľby, to nie je voľba, ale despotismus, tyrannstvo strany, to je volenie skrz stranu. K výhovorky našej len to možno podotknúť, že to tak bolo a kde-tu ešte i teraz je tak, kde len liberalismus panuje.»

Len pár slov obsahuje v sebe táto kresťanská (?) výpoveď starého, a už aj nezapne za apoštola vyhláseného ľudára, a koľko v nej lstivosti a krivej obžaloby. U nás panuje vraj strana, Ovšem väčšina krajinských zástupcov a tak väčšina občianstva. Tak je to nielen kde liberalismus, ale aj ako na príklad v Belgicku, kde klerikalismus panuje, všade kde je parlamentárna vláda. Toto ale bude ten háčik; starý ľudár a s ním i ostatní vôbec neradi vidia parlamentarismus, ich ideálom súc magnátsky a kňazský absolutismus. Ponevác ale dnes musia sa podrobiť parlamentárej ústave, oni tak, ako aj liberáli a neodvisliaci tiež strannicku politiku robia a to ešte v storáz ostrejšom spôsobe ako ostatní. Alebo či nepísali, nehovorili ustavične a nenútili svojich prívržencov, aby v obciach, stoliciach a volebných okresoch za predstavených, výborníkov, úradníkov a ablegátov jedine a výlučne len ľudárov volili. Nuž či jest tedy zaslepeno-strannickejšej politiky, ako je ľudárska? Nech o tom každý sám súdi. «U nás nenie vraj voľby, ale

len volenie skrz stranu» hovorí — a pravda vládnu stranu myslí si Zichy. Nuž prečo? Preto, že samých ľudárov nevyvolili? Veď sa dosť namáhali kňazia a kapláni, ktorí s križom svätým kortešovali a sprisahali ľud, že na magnátov ľudárskych bude hlasovať. Toto nevie pokarhať kresťanský duch Zichyovský, lebo nevie a nechce po kresťansky písať.

On a s ním všetci zpiatočníci svaľujú na liberalismus príčinu všetkých nehôd a neprajných pomerov. Liberalismus kľajú, osočujú a napádajú vždy a všade, pod tým ale len panujúcu politickú stranu myslia. Lebo liberalismus nie je stranou, lež zásadou, a to ako len možno najvznešenejšou zásadou. Dokazujú to i sami ľudári lebo i oni — ako aj prívrženci ostatných strán u nás, — veľmi často sa liberalismom honosia, ošemetne dokladajú ale, že sú oni kresťanskí liberáli.

Nuž liberalismus ako vekovečná zásada, ani obrezaným, ani pokrsteným nebol nikdy, lež ani neprotivil sa kresťanstvu, lebo na ňom sa zakladá a ním dosiahol svoju neupierateľnú oprávnenosť. Vie to každý z ľudárov, a predsa znevažuje ho pred ľudom, do vecí týchto nezasväteným jedine preto, aby ho bárs aj nepravdou a klamom od skutočne liberálnej vlády odvedol a do svojho jarma zapriahnul. Nepravda a klamstvo nie sú zbraňou kresťanskou, no ľudári alebo nové kresťanstvo hlásajú, alebo u nich cieľ posväcuje prostriedky.

Lež tak, či inak, nám nutno je čím obozretnejšie sa ich varovať.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Úradné sprostredkovanie práce. Asi pred tromi mesiacmi začal minister obchodu vyjednávať s hlavným mestom a s budapeštianskou kupeckou a priemyselnou komorou v záležitosti postavenia „prácu sprostredkujúceho úradu“

Jak hlavné mesto tak aj budapeštianska kupecká a priemyselná komora s ochotou povolily žiadosti ministra a odhlasovali po 10 tisíc korún na zaokrývanie troch menovaných úradu; ostatné trovy — ročítých 15 tisíc korún bude snášať minister obchodu. Jakkákoľvek boli zabezpečené trovy nového úradu, minister s vypočítaním mienky zástupcov troch čiastočne snášajúcich menovaných vrchností, taktiež s vypočítaním mienky poverenikov rozličných robotníckych družstiev hneď sa dal do vypracovania štatút tohoto nového úradu. Štatúty tohoto nového úradu sú už hotové a minister chce, aby tento nový úrad začal už 1-ho februára účinkovať, čo sa aj stane, jak do 25-ho januára hlavné mesto, kupecká komora,

krajinský priemyselný spolok a robotnícke družstvá vyšlú svojich zástupiteľov, ktorí budú členami výboru nového úradu.

Cieľom tohoto nového úradu bude na území hlavného mesta a jeho vidieku prácu sprostredkovať medzi prácu poskytujúcimi a prácu hľadajúcimi bez ohľadu na vek, pohlavie a zamestnanie. Toto sprostredkovanie práce rozprestiera sa na všetky druhy priemyselnej práce, na kupectvo a baníctvo.

Záležitosti úradu povedie výbor, pozostávajúci zo zástupcov troch úradu snášajúcich vrchností, a zo zástupcov prácu poskytujúcich, taktiež z poverenikov robotníckych družstiev. Okrem toho vo výbore budú sa nachádzať aj nestranní členovia, ktorí ani prácu neposkytnú, ani prácu nehľadajú, týchto vymenuje zčiasťky minister, zčiasťky ale hlavné mesto.

Sprostredkovanie práce stáva sa úplne bezplatne, zdarma. Úrad bude pozostávať z troch oddelení asice z mužského, ženského a učňovského. Mužské oddelenie delí sa zase na dvoje asice na oddelenie remeselnícku prácu a na oddelenie neremeselnícku prácu hľadajúcich.

Voľba vyslanca v Senteši. Sentešský okres od viac rokov stále zastupoval na sneme Franc Sima, člen neodvislej strany. Posledne padnul do konkursu, následkom čoho bol vyslanectva pozbavený. O takto uprázdnený mandát uchádzali sa štyria kandidáti, všetko opoziční. Voľba previedla sa 14. januára, pri ktorej ani jeden z kandidátov nedostal všeobecnú absolútnu väčšinu, tak že bude najbližšie nová voľba medzi Martinom Dienesom a Eugenom Molnárom, ktorí obdržali pri prvej voľbe najviac hlasov.

Katolícka autonómia. Ostrihomský knieža-primas svolal na 31. januára kongress katolíckej autonómie.

Správca rakúsko-uhorskej banky. Július Kautz terajší správca rakúsko-uhorskej banky najbližšie mieni sa utiahnuť na odpočinok. Kautz je dnes vyše 70ročný a tento vysoký vek pohnul ho k tomu, aby sa odobral na odpočinok. Nástupcom jeho má byť udajne Plener, bývalý rakúsky finančný minister. Ponevác je Kautz Uhor, za ním bude nasledovať Rakúšan, lebo už dávnejšie prijatý je ten zvyk, že raz je Uhor, raz zase Rakúšan správcem tejto veľavážnej banky.

Vymeriavanie nápojov. Minister vnútra bol už dávnejšie vydal nariadenie, ktorým naložil, aby sa na miestnosti, v ktorých sa nápoje vymeriavajú, prísne dozeralo. Toto nariadenie bolo natoľko nedostatočné, lebo nebol v ňom určený kruh činnosti úradných medzítok. Aby tento nedostatok bol odstránený, minister vnútra vydal teraz nové nariadenie, ktorým nariaďuje, že predstavenstvá majú dozerať na miestnosti, v ktorých sa nápoje vymeriavajú, zo zdravotníckeho ohľadu, polícia ale z mravného ohľadu.

Snem. Snemovňa vyslancov vydržiava vo štvrtok 18-ho tohoto mesiaca prvé zasadnutie po vianočných prázdninách. Prvým predmetom pojednávania bude návrh o predĺžení zákona o brannej moci a o ustálení

počtu rekrútov. Pojednávanie týchto návrhov nebude pravdepodobne dlho trvať, pritom všetkom ale bude živé, lebo Kossuthisti chystajú sa súčasne s týmito návrhmi pretriasať aj otázku zvýšenia počtu rekrútov a zníženia skutočnej aktívnej služby. Na budúci týždeň začne snem pojednávať rozpočet, a táto práca potrvá hodne do jary.

Z Rakúska. Vymenovanie novej vlády čaká sa koncom tohoto týždňa, keď kráľ príjde z poľovačky nazad do Viedne. Sostavením novej vlády poverený Körber vyjednáva so stránkami, aby si zadovážil väčšinu v sneme a aby jednotlivé stránky k tomu pohnul, žeby účinkovanie snemu neznemožňovali.

Z Afriky. Do Afriky už prišiel nový hlavný vódea anglického vojska, Roberts, predbežne ale zdržuje sa mimo bojišta v Kapštadte, kde očakáva dorazenie posily, ktorá sa odrazu s ním vybrala na bojište. Zo samého bojišta dochodia ešte vždy pre Angličanov len nepravdivé zvesti. Najnovšie chýry hovoria, že mesto Ladysmith Búri konečne zaujali. Chýr tento zťažka dokáže sa pravdivým, lebo chýry o zaujatí Ladysmithu už tak často boly do sveta pustené, že im svet už ani vtedy nebude veriť, keď mesto skutočne padne do rúk Búrov. Jedno je isté, že začiatkom mesiaca v Ladysmithe zavrený generál White urobil z mesta výpad, ale po veľmi krvavom tuhom boji, musel sa do mesta nazad utiahnuť.

B i e d a.

Chatrná chalúpka

Ďarchou veku klesá,

Zdá sa, že zabudly

Na ňu aj nebesá.

Opustil ju gazda:

Vdova i sirota

Len teraz už vedia,

Čo je núdza — psota.

Plače matka, na stôl

Opierajúc hlavu:

Drobné decko i v tom

Nachodí zábavu.

Usmieva sa chůďa,

Matku žiaľ, hlad drtí:

Živá je, no znáša

Muky tisíc smrtí.

Pochytí sirotu,

Pospiecha v chrám Boží;

K nohám Spasiteľa

Diefatko položí.

Sama k nemu klakne,

Modlí sa skrúšene:

No ani modlitba

Hlad im neodžene.

Verejno-hospodárske pomery.

Prvý rok 20-ho stoloetia je významným bodom v našom štátnom a hospodárskom živote. Nielen preto, že po roky trvavšom parlamentárnom boji konečne 1-vým januárom do života vstúpilo gazdovské vyrovanie s Rakúskom, lež za vážny považujeme tento bežiaci rok, čo prvý 20-ho stoloetia následkom vývinu priemyslu a kupectva, čo bolo na úpäti nového stoloeta úlohou uhorskej politiky a čo je zároveň aj najistejšou zárukou zato, že naša krajina zkvitne.

Na prahu nového roku a nového stoloetia kladie nám za povinnosť, aby sme sa čo jak krátko obzreli na to, čo sa dialo v minulosti a aby sme sa zároveň aj s tým zaoberali, čo nám ohľadom budúcnosti poskytuje veľké nádeje.

Jestli z hospodárskeho stanoviska porovnáme minulosť s prítomnosťou, tak môžeme rozhodne hovoriť o škvělých výsledkoch. Jestli že ale náš terajší hospodársky vývin porovnáme s terajším pokrokom iných veľkých europejských štátov, tak sa nám prítomnosť tým menej predstaví v ružových farbách, lebo uznať musíme, že sme nie vstave rovnako krácať s obrovským napredovaním týchže.

Že sme zaostali, to sa dá veľmi ľahko porozumeť, jestli že vezmeme do povahy, že sme boli prinútení cez viac stoloetí skoro bezprestajne so zbraňou v ruke brániť vlasť proti zovňajším nepriateľom. Následkom fažkých pohrôm, cez ktoré uhorský národ prešiel, nikto nepovažoval

za cieľ, aby sme sa hospodársky vyvíňovali, lež aby sme štát udržali. Tehdajšie pomery vyžadovaly to, aby sme všetky sily spojili k udržaniu neodvislosti štátu a tak národu nezbudlo času, aby sa staral aj o hospodárske pomery. Dlhý čas poznali sme iba jedno odvetvie hospodárstva, asíce roľníctvo a z neho vyplývajúce dochovávanie dobytku, ale jak pestovanie plodín tak aj dochovávanie dobytku siahalo zväčša len potiaľ, pokiaľ to vyžadovala domáca potreba. Priemyselné a kupecké pomery, ponač národ nemal poňatia za tieže, zostaly dlhé časy len v prvopočiatocnom stave.

Asi v prostred 19-ho stoeletia jednotliví naši veľkí mužovia, ktorí sa až veľmi náhlili, aby náš štátny život preporodili, aby ho spravili požiadavkám času zodpovedajúcim, následkom čoho ponáhľali sa dohonit, čo bolo behom stoeletí zameškané. Ale námahy týchto zaslužných mužov nekorunoval trvanlivý zdar následkom neblahých politických pomerov, ktoré o krátky čas po vzniku tohoto pohybu nastaly a následkom ktorých národ v hospodárskom ohľade padol do hlbokého spánku.

Po zpäťvedení konštitúcie začal sa súčasne s rozvíňovaním sa politického života aj hospodársky život živšie prúdiť. Vláda chcela nahradiť chyby minulosti a práve preto s chvály hodnou húzevnatosťou namáhala sa, aby staraním sa o hospodárske pomery napomohla polepšenie hmotného stavu krajiny. Lenže teraz padla vláda do druhej chyby, asíce do tej, že chcela na nohy postaviť iba jedno odvetvie hospodárstva. Poľné hospodárstvo stalo sa najživotnejšou otázkou krajiny, naproti tomu priemysel bol ponechaný na vlastné sily.

Dozaista niet rozšafného človeka, ktorý by nedržal za potrebné, aby sa záujmy poľného hospodárstva fedovali. Poľné hospodárstvo udržalo tisíc liet vlast našu a už aj táto okolnosť sama v sebe je dostatočnou pohnútkou k tomu, aby sme záujmy poľného hospodárstva stále fedovali. Celkom správne bolo, že za rozkvet poľného hospodárstva spravili všetko; chyba bola len to, že sa v záujme priemyslu nespravilo nič. Okolnosti avšak zmenily náhlady, a okolnosti tieto byly dosť smutné. Poľné hospodárstvo prišlo do kritického položenia, nie preto, žeby pôda nebola dávala ďalej úrodu. Pôda naša bola dosť bohatá a zbožie práve tak výtečné, jako predtým; kritické položenie zapríčinilo všeobecné svetové rozpolezenie. Ďaleká Amerika vytisla naše zbožie z mnohých trhov a popritom značne znížila cenu zbožia, čo zapríčinilo smutné kritické položenie poľného hospodárstva.

Toto smutné, kritické položenie poľného hospodárstva bolo príčinou toho, že sa všeobecná

pozornosť obrátila na priemysel, pomocou ktorého chceli napomôcť zbohatnutie obyvateľstva. Pritom všetkom podporovanie priemyslu nedeje sa na ujmu poľného hospodárstva. A toto ani nenie potrebné, lebo záujmy poľného hospodárstva a priemyslu neprotivia sa jedny druhým, lež práve naopak doplňujú sa. Rozdiel je len ten, že dosiaľ bolo poľné hospodárstvo jediným záväzím, na ktorom verejné hospodárstvo krajiny spočívalo, teraz ale vláda na tom nástoji, aby sa aj priemysel čím mohutnejšie vzráhal. Minister poľného hospodárstva svorne a jednomyslné s ministrom obchodu usilujú sa napomôcť jak poľné hospodárstvo, tak aj priemysel.

Najnovšie vyvíňuje minister obchodu uznania a pochvaly hodnú činnosť tým cieľom, aby pozdvihol domáci priemysel a kupectvo. Sotva že minister Hegedüs zaujal svoje postavenie, hned odcestoval na Východ, aby sa obznámil s tamedjšími pomerami a aby zadovážil tržisťe našim priemyselným článkom. My sme odkázaní len na Východ, lebo západné štáty majú o mnoho vyvínitejši priemysel, než aby sme boli vstave s nimi zápasit, konkurrovať. Vážne zaoberá sa s mišlienkou, aby Bosniu a Hercegovinu podmanil a zaujal pre uhorský priemysel. Popri tom, že sa usiluje zadovážiť tržisťia nášmu priemyslu na vonok, nezabúda ani to, aby rozvoj priemyslu tu doma čím mohutnejšie napomohol. Tým cieľom jak peňazite, tak aj mravne napomáha jednotlivé podniky, namáha sa, aby sa priemyselníci vzdelávali, aby sa ich vkus sošľachtil, žeby tak čím dokonalejšie články shotovovali, ktoré tým ľahšie najdu odbyt jak tu doma, tak aj v cudzozemsku.

Ale ani minister orby nezahála a tiež dľa možnosti napomáha do kruhu jeho činnosti patriace záležitosti. Vydržiava viackrát porady, na ktorých sa radia o vážnych otázkach poľného hospodárstva; stará sa o pestovanie ovocia, pomocnú ruku poskytuje gazdom pri znovu vysádzaní viníc; prísne prenasleduje a tresce falšovateľov vína; porobil poriadky proti úžere so zbožím; najbližšie zoštatni zverolekárstvo; pozornosti jeho neušlo zabezpečovanie statku a čo tiež zasluhuje spomenutia postaral sa aj o poľných robotníkov.

Konečne pripomenúť musíme, že z verejnohospodárskeho stanoviska vážna je aj otázka daní. A v tomto ohľade finančný minister chce tiež spraviť, čo v moci jeho leží. Totižto chce reformovať otázku daní tak, aby odanenie bolo rovnomé a spravodlivé, pod čím to rozumieme, že menší dôchodok bude platit daň dľa nižšieho kľúča, väčší dôchodok ale dľa vyššieho.

DOPISY.

Lisková, dňa 13. januára.

Vysokoctený pán Redaktor!

V decembri sa u nás previedly voľby obecného výboru a 10. januára voľba obecného predstavenstva, asie k uspokojeniu celej našej obce. Rychtári zostali starí, ktorých obec naša jednohlasne vyvolila. Keď už celý úrad aj prísahou sa zaviazal, že verne a spravodlivo bude konať povinnosti jemu sverenému, vtedy sa pán hlavný slúžny, Hugo Kubínyi obrátil k našim občanom a ďakoval im za to, že sa tak hufne shromáždili ku tejto voľbe, a aj za to že tak svorne pri tichosti jednomysle dôveru složili tým osobám; obzvlášť ale v tom, ktorý už po štvrtý krát je zvolený; úfajúc sa, že aj napozatým tak verne a spravodlivo bude konať povinnosti k uspokojeniu ako jemu, tak aj celej stolohnej vrchnosti, ako to robil dosiaľ.

Nesmiem zabudnúť tu, aby som et. čitateľom nepovedal, kto má tak veľkú zásluhu v tom, že dnes už takto svorne naši občania držia všetci spolu. Táto zásluha na prvom mieste patrí pánu hlavnému slúžnemu, ktorý, ako raz prišiel do nášho okresu. všemožne sa usiluje o rozkvet našej obce, ale aj všetkých obcí, ktoré sú jemu sverenému. Keď sa do našej obce uchádzali rozliční ľudia o krému a aby licenc obdržali, my ale nechceli sme to dopustiť, až to šlo pred samé ministerstvo, pán slúžny bol hotový s rychtárom ísť do Budapešti, aby sa nejako zamedzila druhá kréma. Nech si ale nikto nemyslí, že hádam z dákej ziskuchtivosti, veru nie, lebo s jednej strany je v tuzemskom majetku bohatý, preto ani len nežiadal cestovné útraty do Budapešti a späť. Po druhé zase, keď ho naši predstavení prosia o poradu, je hotový vždy dať. Že naša obec ešte pred šiestimi rokami bola všelijako zamotaná, ale po tieto roky sa kus vymotala, to je zas zásluhou Jána Mrva, ktorý na tom pracuje, ako by mohol pre obec dobre robiť. Poradí sa s takými občanmi, ktorí sa do veci rozumejú, a keď sa dobre vyvarí, vtedy len stane k činu. K takýmto rozhodujúcim veciam pomáha mu náš, už medzi nami zošedivý, Eduard Lehocky, notár. Pomyslíte si len tento príklad: Ešte pred piatimi rokami sa platila príražka 45 kr. na jednu zlatku, a dnes to spadlo na 9 kr.

Počali sme sa hýbať pod týmto rychtárom, hľadali sme pramene, ako by obec mohla k dôchodku prísť. To je zase zásluhou Štefana Machu, ktorý na tom pracoval aby skálie z Mníchu bolo dobre vylicitované. Pred 5—6. rokami, takrečeno mali skálie za darmo, teraz to skála Štefan Macko za 450 zl. vylicitoval, s tým pomerkovanim, že keď mu nebude žiadcn záhubu robiť. Piesok na Váhu tiež si po tie roky bral, kto chcel zdarma, teraz tiež platí Jano Karlik 60 zl. ročite. Povie mi niekto, veď ste už aj dreva predali dva razy. Tak je, lenže tie pe-

niažky sú v sporiteľni odložené, aby keď sa trafi bola kúpiť, mali sme groše. Veď musí každý uznať, že tak veľká obec, ako je naša, a hole žiadnej nemáme; keď ju ale súrne každé leto potrebujeme, musíme stá, ba aj tisíc zlatých ročne platiť. Iné pramene tak obec nemá, krem voľačo zemí, ktoré ročne asi 140 zl. donášajú. Ešte aj z krémy máme ročne 405 zl. Toto by bol celoročný dôchodok našej obce.

Jedno nás veľmi rmúti, že asi tridsať chlapov od nás je v Amerike, a na jar sa zas mnohí poberajú, ba aj takí, ktorí sú nie prinútení ísť do Ameriky. Jednoho znám, blízkeho suseda, ktorý v Pešti vraj denne zarobí 2 zlatky a predsa ide do Ameriky. Alebo takí sú, ktorí je nie dlžen nikde a predsa sa berie za more. Len to nás ešte teší, že, ktorý koľko zarobí tam, domov posielajú peniaze, a ženička ich dlhy spláca; ba niektoré už majú aj pársto zlatých odložené.

Keď práve teraz po najviac obciach budú po tieto dni voľby obecných predstavených, prajem im taký dobre starajúci sa slúžnovský úrad; takých ako sú naši rychtári a pomocných im občanov, ktorí by radou a pomocou vždy pomáhali. Hľadajte pramene pre obce vaše, tak ako my hľadáme. Veď naše nebotyčné vrchy mnoho pokladov skrývajú, len treba rozmýšľať, aký z nich úžitok vziať.

Zimu máme premenlivú, suchú, a tak naši furmani doma odpočívajú, lebo drevo vyvážať sa nedá bez sňahu.

Liskovan.

V Čaci, dňa 9. januára.

Velactený Pán Redaktor!

Aj ja beriem pero do ruky, aby som mohol o našom meste niečo sdeliť. Dňa 9. tohoto mesiaca mali sme tu vysokocteného hosta, asie nášho cteného pána ablegáta Petra Rátha. Dorazil k nám predpoludním; na stanici čacanskej ho vyše sto ľudí čakalo, z každej obce nášho okresu boli prítomní predstavení s pánmí notármi, taktiež aj občania z nášho mestečka boli vo veľkom počte prítomní. Jako vlak zastal, privítal ho náš obľúbený pán hlavný slúžny Ján Szeghy, ktorý ho krátkou rečou úprimne v mene celého obecnstva a okresov privítal, načo sa aj pán ablegát úprimnou rečou poďakoval. Zatým sa išlo s celým obecnstvom do úradného domu, kde nám náš pán ablegát peknú a srdečnú reč držal. Tak sme sa presvedčili, že on nesľubuje rečou, ale aj účinkuje, lebo nášmu okresu slúži on tak jako dobrý a verný otec svojim deťom. Na Horelici blízko Čace, na príklad, dal obci jeden most na svoje trovy spraviť, ktorý koštuje vyše 2000 korún. Presvedčení sme, že sme takého dobrého a statočného zástupcu v našom okrese nikdy nemali, začo mu aj všetci stále zdravie a všetko dobré prajame. Teraz sme aj to videli, že tí ľudia, ktorí boli pri voľbách veľkými buričmi, teraz celým telom a dušou sú pri liberálnej strane, lebo sa presvedčili, že ľudová strana nemá žiadneho základu.

Počasié máme pekné, zima je ľavná, nadovšetko by sa nám trochu sňahu zišlo, aby naši obyvatelia mohli z hôr kupcom drevo odvieŤ. — Čo sa týka zdravia, chvála Pánu Bohu nám nič nechýbuje.

S úctou

Kysučan.

V Bytčci, 13. januára.

Slavná Redakcia!

Viacrát som čítal v „Krešťane“ to chyrovanie, že „Opravdový Krešťan“ chodí vraj len do krčiem. Nedávno však som bol v jednej z našich okolitých dedín, a tam som našiel „Krešťana“ na takom mieste, ktoré pomenovať bráni mi cit slušnosti. Spýtajúc sa patirčného, prečo tak poctil menovaný časopis, odpovedal mi, že preto, lebo sa jako katolík hanbí za tie táraniny, jaké vychádzajú v „Krešťane.“ Hovoril mi, že za mladi slúžil u jedného nábožného žida (a vtedy veru boli aj židia pobožnejší jako teraz) viac rokov, žid mal početnú rodinu, a keď deti jeho na rukách nosieval, teda mal príležitosť vidieť a skúsiť, čo sa v rodine robieva, a nikdy nevidel, žeby židia ľudskú krv potrebovali. — To vraj skúsil, že sa pobožní židia užívania krve tuho chránia, že mäso len potom užívajú, keď bolo pol hodiny vo vode a hodinu nasolené, aby čo nie voda, to soľ, každú kvapku krve z mäsa užiť sa majúceho vytiabla, a predsa „Krešťan“ vedľa iného cigáňstva aj to tvrdí, že židia ľudí rezu a krv z nich užívajú. Či to nenie hrozné búrenie národa, najmä menej vzdelaného, jaké väčším dielom „Krešťana“ číta. Čo nepíše dopisovateľ, to doloží sám redaktor; jestli nenie dopis dost planýma táraninami zaopatrený, dodá to slavná redakcia, jako som sa pri poznámkach redakcie pod dopisom p. Petronelly Bolík presvedčil.

Pán Boh všetky veci riadi. U nás nenie sňahu, nemôžeme sa sankovať, čo našim furmanom veľmi škodí, ale sme aspoň chvála Pánu Bohu všetci zdraví, nepočuť na našom okolí o chorobách.

Prajem mojim kamarátom šťastlivý nový rok a všetkých srdečne pozdravujem. L. H.

Rodinný kruh.

(Pokračovanie.)

II. Pré opatrovanie detí.

Pokiaľ nepride dieťa do školy, stojí celkom pod opaterou rodiny, zvlášte jeho dobrej matky.

Kosti dieťaťa, v prvých mesiacoch po narodení, sú veľmi mäkké, nevyvinuté, preto pozorujte dobré matky, aby malé dieťa pred piatym mesiacom bez opierky nesedelo.

Bolí človeka duša, keď vidí také nemlaviča, ktoré je hrbaté, krivé, alebo ktorého chrbtová kosť je zavčasu krivá, lebo zaiste ho chůdatko zavčasu nútily k tomu, aby bez opierky rovno sedelo alebo hlavu bore držalo.

Keď dôjde na to čas, dieťa bude k tomu samo spôsobilé.

Ešte nebezpečnejšia vec je, keď pred časom probujú: zná-li už dieťa stáť alebo chodiť...

Nerobte to rodičia!

Nechajte sa dieťa len šmikať. Prestrite v izbe pokrovec alebo šatu, posadte ho naň, a dovoľte, aby sa dľa ľúbosti šmikalo. Šmikanie, lzenie je najvhodnejší príchod ku státiu.

Dieťa sa bude takto za istý čas bavíť... zrazu len upozorujete, že ono samo probuje stáť.

Prirôzene, že sa mu to naraz nepodarí. Koľko ráz padne. Ale za to nekričte, ani sa na smrť nepreľaknite. Ba znáte, čo urobíte?

Nepomáhajte mu vstať. Ono sa zas pokúsi. A dotiaľ bude probovať, kým sa samo od seba nenaučí stáť. Malé deti ani netreba učiť stáť. Príroda ho sama naučí, tá ho k tomu uspošobí.

Medzi riadnymi okolnosťami to v 9—10. mesiaci nastúpi.

A jaký je to milý krásny okamih!

Matka sedí tam na stoličke v blízkosti šmikajúceho sa dieťaťa. Ono sa usiluje ku nej priblížiť, opierajúce sa buď na stoličku, buď na truhlu a zrazu len vstane... začne chodiť.

Keď dieťa už začína chodiť, ešte lepšie pozorujme naň. V takýto čas je ešte väčšiemu nebezpečenstvu vystavené, mnohokrát padne.

Menšie padnutie ani si nevšimnite! Jako by sa ani nebolo nič stalo!

Pri spadnutí už len spomeniem jednu zlú obyčaj, ktorá panuje v mnohých rodinách. Totiž, keď sa dieťa medzi padnutím udre... zem, alebo ten predmet, o ktorý sa dieťa udrelo, bijú.

— Tu máš, ty zlá stolička! — Pravda si dostala? atď. Tak chce mnohá matka udobriť a ukojiť plačúce dieťa.

To je nie v poriadku!

Lebo s týmto zachádzaním vyvíňuje sa v dieťati pud pomsty, navykajú dieťa, aby nič, ani to najmenšie obrazenie nenechalo bez pomsty.

Takéto deti, keď vyrastú, budú veľmi rozmaznané. Pobnú sa na najmenšie urazenie, ba hotové sú do bitky, a seba pre maličkosť snáď uvrhnú do nešťastia.

Ale nielen v tomto smere má pozorovať matka na svoje dieťa.

Zvlášte nech na to pozoruje, aby sa jej dieťa na dobrom povetrí zdržovalo.

Práve tak isto potrebuje človek dobré povetrie, ako aj pokrm.

Smrteľnosť detí zapríčiňuje v najväčšej viere zdržovanie sa v zlom povetrí. Dokázané je, že mnoho detí usmrťí smradľavé izbenné povetrie. Jestli nenie v izbe dostatočné prevetrovanie, to zkažené povetrie otrávi dieťa,

Dieťa sa môže čím viac v slobodnom zdržovať. Na jar alebo v lete môžeme dieťa už v druhom týždni von

vyniesť. V jaseňi alebo v zime len v tichom čase. Zprvu len za krátky čas, neskôršie už aj na dlhšie.

Ale i tu som naďapil na dve obyčaje. Jedna matka tak pozakrúca dieťa, že sa skoro zadusí, druhá ho ale len tak naľabko oblečie.

Obidvoje zachádzanie je nesprávne, lebo dieťa je vystavené prestydnutiu, kašfu, nátku, hrdlovým nerestiam a mnohým iným nemociam, a v prvom páde ale telo mu zmäkne.

Hovorí, že najúrodnejším ložiskom choroby je prechladnutie.

Ale nemyslíme si, že len nedostatok teplej šaty môže zapríčiniť prechladnutie, ale veru aj prílišne teplá šata. Preto aj vzhľadom odevu držíme sa múdrej miernosti.

III. Kedy máme dieťa potrestať?

Nedávno mal som prácu v istej obci. Jako idem po ulici, drží jedna matka mrzácke dieťa na rukách. Tvár jej bola smutná. Vyčítal som z jej očí, že smúti nad mrzáckym dieťaťom. Snáď bude aj smútiť — až k hrobu. Dieťa — asi 8ročný chlapec — bolo blbé. Ešte neznalo ani myslieť, len sa dívalo hlúpe napred seba, kedy-tedy pozdvihlo svoje zapadlé oči na matku, jako čo by bolo chcelo povedať, že len „teba poznám — a nikoho iného na svete.“

Oslovil som ju:

— Povedzte mi len, či sa tak narodilo to dieťa?

— Nie. Jeho otec je veľmi zlostný človek. Ono ale bolo nezbedné. Raz prišiel do takej náruživosti, že ho hrôzne zbil. Bil ho po hlave.

Pri slovách týchto začala plakať...

— Ja som mu ho vyrvala z ruky, ale už bolo pozde. Dieťaťu zaseklo reč, ohluchlo. Od tých čias je mrzák, veľmi ťažko sa vyvíja. Snáď nebude z neho človek nikdy.

Potešoval som túto užialenú ženu, jako som znal, ale pri návrate svojom mnoho som rozmýšľal o tomto smutnom prípade.

Lebo nenie toto jediný pád. V koľkých rodinách najdeme mrzákov! Pravda, že istá čiastka sa ich takto narodí, o mnoho viac sa stávajú nešťastia skrze skĺznutie, vypadnutie z kolísky, padnutie atď. Ktorému sa chrbtová košť nakríví, ktoré ohluchne, modzog sa mu otrasie. Ale netajme, sú aj také, ktoré zostanú vtedy nešťastlivé, keď ich ubijú.

Ale veru výchova bez karhania nejde. Aj sväté Písmo hovorí: neodťahuj od dieťaťa prút. Mnohé dieťa zachránil prút od smutnej budúcnosti. Nehovoríme, žeby rodič nekarhal, nepotrestal svoje dieťa, kedy to skutočne zaslúži.

Ale nech ho bitkou neučiní nešťastným!

Nech nikdy nezachváti rodiča divá náruživosť, keď natoľko príde vec, že treba dieťa potrestať. Nech ho nebije po hlave, nech ho netáhá za uši; veď prút nenie na hlavu, na ucho a na tvár. Má to iné miesto. Zná to každý rodič, že kade má ubiť dieťa bez škody.

Bitkou treba napraviť, nie ale pomstou a divou náruživosťou.

Nech to dieťa nikdy nevidí, že ho rodič z pomsty bije. Uvidíte, že o mnoho viac docielite, keď ho krotkosťou a rozmyslene bijete!

Keď dieťa zbadá, že zlost jeho aj vám boľasť zapríčiňuje, že jako by vás bolo silho ku tomu kroku: začne rozmýšľať a bude sa chrániť zármutok vám spôsobit.

Ale keď rodič neprestajne tlčie dieťa, alebo vykriká: „zabijem ťa, zadrhnem ťa, musíš zhytnúť!“ srdce jeho zostane bezcitné, bude také jako zver. Boľasť strpí, zapomene. Bude sa len báť, ale nie milovať. Len zo strachu nebude toto, alebo iné činiť. Výchova takáto ale nestojí nič.

Ale aby som sa vrátil ta, odkiaľ som vyšiel, teda to hovorím:

— Rodičia, povšimnite si hore udaný smutný pád. Pozorujte, aby ste neľudským zachádzaním neuvrhli seba a dieťky vaše do nešťastia.

(Pokračovanie nasleduje.)

BESEDNICA.

Pravda a faloš.

— Napísal: Ivan Gorauski. —

Dvaja sedliaci zabávali sa v kréme. Jeden z nich bol podvodný a falošný človek, ktorý žil z klamu a kradol bez toho, aby ho preto bolo svedomie trápilo; druhý žil dľa pravdy a usiloval sa zostať na ceste statočnosti. Slovo padlo na slovo, až konečne sa povadili. A to preto, že ktorý z nich má lepšie a cieľuprimeranejšie zásady života. Ako je lepšie žiť? Či dľa počestnosti a či dľa falošnosti? Nevedeli sa dohodnúť. Prestali sa konečne dohadovať a vyšli na krajinskú cestu, aby zvedeli mienku tadeidúceich — ktorému z nich dajú za pravdu? Sli dlho pokým uzreli jedného roľníka, ktorý oral na poli. Prišli k nemu a oslovili ho:

— Dobrý človeče, Boh ťa požehnaj, rozhodni medzi nami tú hádnú otázku: ako je lepšie žiť na svete: či s pravdou a či s falošnosťou?

— Oh! — vetil roľník. — S pravdou žiť na svete je nemožno. Treba byť falošným. Pravda chodí bosá, faloš má ale čizmy s hrubými podošvami. Divajte sa na príklad na mňa. Som želiarom, každý deň môjho života prináleží panstvu. Keď si chcem trochu dreva nasbierať v lese, musím luhat že som chorým: len tak môžem vystať z práce, aby si nasbieral dreva. Niekdy však zakážu i sbieranie dreva, teda chodievame v noci kradnúť. No, žíte tu s pravdou.

— Počul si? — pýtal sa falošný človek spravodlivého. — Všakže, mám pravdu?

Ďalej pokračovali v ceste. Dost dlho šli zase pokým opäť postreli jedného kupca, ktorý sa viezol na naloženom voze.

— Postoj na slovo, pane, a daj nám odpoveď na jednu otázku. Ako je lepšie žiť na svete: s pravdou a či s falošnosťou?

— Oh, vy bláhoví! Veľmi ťažko je vyžiť s pravdou. Ľudia klamú i my musíme klamať. Takto odpovedal kupec.

— No či počuješ? Zase len mne dávajú za pravdu, — riekol falošník spravodlivému. Ale chceli počuť i tretieho a preto ďalej šli po krajinskej ceste, pokým sa nepotkali s jedným popredným pánom.

— Počkajte trošku, prosíme, a povedz nám, ako je lepšie žiť na svete: s pravdou a či s falošnosťou?

— No, to je krásna otázka, veru môžem povedať — odpovedal vyfintnený pán. — Netrpí pochybnosti, že len s falošnosťou. Ozaj, kde nájdeme v terajšom svete pravdu? Vyhlásia ťa za klamára a pošlú ťa na Sibír za pravdu.

— No, či počuješ? — riekol falošník spravodlivému. Každý ti to isté hovorí; predsa je len lepšie žiť falošne!

Na to títo dvaja sediaci začali si hľadať prácu. Spolu vandrovali. Falošník vedel sa prispôbiť ku každej okolnosti. A aj dostal všade jesť a piť, dali mu biely chlieb; kdežto statočný pil len vodu a pracoval za kúsok suchého čierneho chlebká; vzdor tomu bol so všetkým spokojný. Jedného dňa tento poctivec, keď šli ďalej krajinskou cestou veľmi vybladnul a takto riekol k svojmu kamarátovi:

— Daj mi kúsok chlebká!

— Čo mi dáš zaň? — pýtal sa falošník.

— Vezmi si odo mňa to, čo za hodné uznáš!

— No dobre, vykoľem ti jedno oko.

— Dobre, súhlasím.

A falošník vytiahne nožík vykľal spravodlivcovi jedno oko a potom mu dal zaň kúsok chleba.

Potom ďalej cestovali a hodne dlhší čas nenašli žiadneho zárobku. Statočný človek opäť vyhladnul a pýtal si chleba od falošníka. Tento odpovedal:

— Dám ti, ak si dáš vykľat i druhé oko!?

— Ale priateľu, smiluj sa nado mnou, veď by cele oslepnul!

— Čo ťa po tom? Veď ti žiješ s pravdou a ja s falošnosťou.

Čo mal úbohý človek urobiť, nikto nemie vstave vzdorovať hladu.

— Nuž dobre! Vykoľ mi teda i druhé oko, jestli sa nebojíš hriechu

A falošník vykľal i druhé oko svojmu statočnému kamarátovi; potom mu dal kus chleba do ruky a s týmito slovami nechal ho na krajinskej ceste:

— Viacej ťa už nebudem vodiť!

O zrak pripravený človek zjedol ten kúsok suchého chleba a potom makajúc pokračoval v ceste.

— Snáď sa mi len podarí — hovoril v sebe — najst nejakú dedinu.

Dlhý čas sa tľkol po ceste. Konečne zablúdil a nevedel, kam by sa mal obrátiť. Vzdychal k Všemohúcemu, aby ho neopustil.

Zrazu zaslúchol cudzí hlas, ktorý takto prehovoril k nemu:

— Id v pravo a v lese najdeš malý žblnkajúci potôčik, umi sa v ňom a zrak sa ti prinavráti. Potom uvidíš jeden obrovský dub, vylez naň a ostaň na ňom cez celú noc.

Slepý človek obrátil sa v pravo a s veľkým namáhaním tľkol sa lesom pokým došiel ku žblnkotajúcemu potoku. Do klobúka načrel si vody a jako si ňou vymyl jamky očí, prinavrátil sa mu zrak. Keď sa obzrel, videl neďaleko seba obrovský dub, pod ktorým tráva a zem bola pošliapaná. Vyliezol na vrchlec stromu a tam na jednom konári očakával noc. Keď sa sotmilo, zlí duchovia shromaždili sa okolo duba a začali sa jeden druhému vychvaľovať svojimi zlými skutkami rozpovediac si, čo všetko zlého vykonali.

Jedon zo zlých duchov takto prehovoril:

— Ja som bol u peknej kňažny. Už od desiatich rokov ju trápim. Všetliakým spôsobom chcú má vypúdiť z paloty, ale nikto si nevie dať so mnou rady. Len ten by ma mohol odtiať vypúdiť, kto by do paloty doniesol obraz Bohorodičky od bohatého kupca.

Rano, keď sa zlí duchovia rozišli, poctivý človek sišiel so stromu a začal hľadať toho bohatého kupca, ktorý mal obraz Matky Božej. Dlho sa túlal marne, ale konečne ho našiel. Stal u neho za sluhu.

— Za rok budem ti slúžiť bez pláce, len mi daj čo odmenu obraz Matky Božej.

Kupec pristal na to. Poctivý sedliak slúžil mu s najväčšou pilnosťou, poslušnosťou a statočnosťou, pracoval vo dne v noci, všade bol prvým v práci. Keď uplynul rok, žiadal si od svojho gazdu vyjednanú odmenu.

— Priateľu — odpovedal kupec — som s tebou úplne spokojný, ale nerád by sa rozlúčiť s obrazom, radšej ti dám peniaze namiesto neho.

— Nevedel by k čomu mám peniaze použiť. Len mi daj to, čo som si vyjednal.

— Nuž tak slúž mi ešte jeden rok a potom ti už dám obraz.

Čo mal úbohý poctivec robiť? Prinútený bol popustiť a slúžiť ešte jeden rok kupcovi. Keď uplynul čas, kupec sa opäť zdráhal vydať obraz a takto mu riekol:

— Vyplatím ťa radšej zlatom!

— Zlato nepotrebujem! — vetil poctivec.

— Nuž teda keď už na každý pád chceš mať ten obraz, teda mi slúž ešte jeden rok.

Bohatému a mocnému človeku ťažko sa je protivíť: úbohý poctivec nútený bol poslúchnuť. Ešte jeden rok slúžil u kupca a i teraz práve tak verne, tak poslušne ako v prvých dvoch rokoch. Keď uplynul tretí rok jeho služby, kupec sňal so steny obraz Bohorodičky a takto riekol poctivcovi:

— Tu máš obraz, dobrý človeče, prijmi ho čo odmenu za tvoju vernú službu. Choď si s Bohom a nech ta Pán Boh požehnáva!

Sedliak vzal obraz, rozlúčil sa s kupcom a hneď vydal sa na cestu do tej krajiny, kde zlý duch trápieval peknú kňažnu. Dlho vandroval pokým konečne došiel do hlavného mesta tej krajiny.

Tu sa hneď ponáhal do kráľovskej paloty a hlásiac sa u prvého nádorníka, takto riekol:

— Chcem vyliečiť princeznu!

Hneď ho chytili popod pazuchy a zaviedli do kráľovských teremov, kde mu ukázali nešťastnú princeznu. Sedliak kázal doniesť veľkú misu s vodou, trikrát zamočil do nej obraz Bohorodičky a potom riekol kňažne, aby si touto vodou umyla tvár. Sotvaže sa začala kňažna touto vodou umývať, zlý duch v podobe čierneho obláčku vylietnul z izby cez okno.

Princezna hneď na to bola úplne zdravá a veselého ducha. Kráľ a kráľovná sa tomuto veľmi potešili a ani nevedeli, ako by sa mali tomuto lekárovi za jeho zázračný liek odslúžiť. Ponukli mu majetok a hodnosť.

— Neprijímam — vetil sedliak. — Ja nepotrebujem nič!

Na toto rozhodné odmietnutie takto odpovedala princezna:

— Vydám sa za neho!

— Ja pristávam! — vetil kráľ.

Sodali ich spolu a pre ľud pripravili veľkú svatobnú hostinu. Od toho okamihu statočný sedliak býval v kráľovskej palote, nosil skvelé šaty a pri kráľovskom stole jedával a pľjaval. Onedlho na to sedliak takto riekol kráľovnej a kráľovi:

— Dovoľte, aby šiel domov pozrieť svoju starú matku!

Princezna na to riekla:

— Pôjdeme spolu!

A mladí manželia vydali sa spolu na cestu. Cestovali na kráľovskom záprahu sprevádzaní kráľovým služobníctvom. Cesta trvala dlho. Tu zrazu potkali sa s falošnikom, ktorý bol niekedy tvrdil, že treba byť falošným. Keď ho zať kráľov uzrel, takto ho oslovil:

— Dobrý deň, priateľu! Nepoznáš ma? Či sa pamätáš, že si niekedy bol tvrdil, že je lepšie žiť s falošnosťou než s pravdou? Či sa pamätáš, že si mi bol vykľal obe oči?

Falošný človek sa zľaknul a na celom tele triasol sa od strachu jako osyka.

— Nestrachuj sa, — riekol mu kráľov zať, — nehnevám sa preto na teba!

A rozpovedal mu, čo sa s ním od tých čias stalo; jako sa mu prinavrátil zrak, jako pracoval u kupca a konečne jako si naklonil srdce kráľovskej dcéry.

Falošník pozorne poslúchal vypravovanie človeka spravodlivého a odhodlal sa, že i on vyhľadá žblnkotajúci potôčik v lese.

— Snáď sa aj mne podari — takto sa tešil — tam najst šťastie, ktoré dosavď marne hľadám.

Kráľovský priedov pohnul sa ďalej a falošník dal sa hľadať žblnkotajúci potôčik v lese. Po dlhom hľadaní a blúdení potôčik aj našiel, aj sa v ňom poriadne umyl a potom sa vyškriabal na dub, aby tam vyčkal noc. Punkt o pol noci sišli sa zlí duchovia pod ratolesti stromu, aby si rozpovedali, čo zlého vykonali po svete. Avšak beda falošníkovi, zlí duchovia ho spozorovali, stiahli so stromu a na drobné kúsky roztrhali.

Nech sa tak vedie každému, kto pravdu nemiluje.

A poctivec? Ten si do kráľovského paláca priviedol i svoju matku a žil blažene, šťastný po celý čas svojho života.

Posl.: *Hámor.*

HOSPODÁRSTVO.

Varenie mydla pre domácnosť,

Mydlo pre domácu potrebu veľmi ľahko a jednoducho si môžeme zhotoviť. V každej domácnosti usbierajú sa odpadky a pozostatky všeliakej masti, ktorá sa už k vareniu upotrebiť nemôže. Tak na pr. zhubená sviňská masť, spliesnené škvarky, loj zo zdochnutých zvierat, loj obraný z tučného mäsa, masť z vyvarených kostí a iné odpadky, ktorých aj pri zabíjaní ošípaných môžeme mnoho shromaždiť; toto všetko pri varení mydla s osohom upotrebíme. Jestli ale tých masných odpadkov naraz nemáme toľko, aby sa nám vyplatilo variť mydlo, uvarme odpadky a uvarené sbierajme v hrnci, a keď sme už niekoľko kilogrammov nasbierali, potom sa môžeme chytiť do varenia mydla.

Rozumie sa, že nielen masť, ale aj žernú sódu a lúh potrebujeme k vareniu mydla, a tieto tri veci v istom percente, v určitom množstve sa musia vziať, lebo ináč sa naša práca nepodarí.

Vezmime jeden kilogramm žernej sódy (nie obyčajnej, ktorú ku praniu a vyváraniu šiat potrebujeme), to v sedem litroch vody zvaríme a do toho tri kilogrammy na drobné kúsky pokrájanej masti dáme a toto všetko pri ľavnom ohni tak dlho varíme, kým mydlo z vody sa nevytlúči a na vrch tekutiny nevysadne; čo obyčajne za dve hodiny sa stane.

Keď by sa asi za dve hodiny mydlo nevytlúčilo, hodíme soli — na jeden kilogramm 2 deka rátajuce — do odvarku a za pár minút sa mydlo vylúči, a následkom primiešania soli bude aj tvrdšie.

Oheň nesmie bléať, masť musí vždy vriieť, ale tak aby nevykypela. Preto hrniec alebo kotál, v ktorom varíme, len do poly naplníme, žeby nám masť nevykypela, a majme pri rukách vždy studenú vodu. Voda je najlepšia čím mäkkšia, teda dažďová alebo potočná. Miesto vody ale je najlepšie čistý, tuhý lúh. Keď by nám teda masť chcela kypieť, vždy trochu studeného lúhu vlejeme.

Ticho variť je už aj preto treba, lebo rýchle varené mydlo je mäkké a nedá sa dlho udržať.

Na povrchu hrnce alebo kotla vylúčené mydlo varechou vyberieme do jednej štvorhrannej trubličky, ktorú najprv dobre vyzmákanou mokrou handrou prikryjeme.

Dno truhličky poprevrtujeme, aby lúh z mydla — jestli ešte jest — cez dierky vytekol. Mydlo necháme potom do druhého dna v truhličke stvrdnúť a len tak vyberieme, na kusy pokrájame a na povetrom mieste na kríž poukladané odložíme.

Na dne hrca alebo kotla tiež je nasadané čierne mydlo; i toto necháme vysušiť a potrebujeme ho na pranie hrubších háb.

Týmto spôsobom dostaneme dvojnásobné mydlo. Jestli ale samý vrch osobitne zoberieme, dostaneme trojnásobné mydlo.

Tuto sme videli, jako treba mydlo variť, keď máme len tri kilogrammy masti. Dľa tohoto potom na šesť kilov masti vezmeme 2 kilá sódy a 14 litrov lúhu, na 9 kilogrammov masti 3 kilá sódy a 21 litrov lúhu atď. Sódu miešame preto, lebo táto masť na kašu — píp — zožerie. Toto je najjednoduchší spôsob varenia mydla. Ináč. — jestli fajnejšie mydlá variť chceme, — teda keď sme už lúh (vodu) zo sódou zvarili, jednu tretinu tohoto odvarku zlejeme a len vo dvoch tretinách varíme masť. Keď sme mydlo zobrali, to zuovu varíme v tej jednej tretine zliateho odvarku, a takto uvarené mydlo je čisté a fajné.

Kde nemožno dostať sódu, tam robíme lúh s vápenou vodou, toto je ale s veľkou prácou spojené, a robí sa takto: vezmeme nehasené vápno do jednej nádoby; do toho vlejeme studenej vody. Keď sa vápno počína variť, vodu varechou sčerpáme a s touto vodou varíme lúh, ktorý potom potrebujeme ku vareniu mydla. Toto mydlo ale viac ráz treba prevariť, a vždy v čerstvom lúhu varenom na vápenej vode. Do takto vareného mydla, dotyčne kým sa ešte masť varí, dáme soli; na tri kilá masti 4 deká soli, aby zožrala masť na kašu, čomu aj vápno pomáha, a aby pomohla vylúčiť mydlo. Krem toho na tri kgr. masti primiešame 5—6 dekov nehaseného vápna do masti, keď sa už varí. Najistejšie je ale len ten prvý spôsob upotrebiť. R. P. J.

CHYRNÍK.

Jeho veličenstvo od pondelku do štvrtku tohto týždňa poľoval na okolí Neubergeru. Poľovačka skončila sa s dobrým výsledkom.

Tažko chorý kardinál. Z Rímu oznamujú, že hlavný vatikánsky vikár, kardinál Jacobini, ktorého spomínajú i medzi následníkmi pápeža, nebezpečne ochorel. Stav kardinála je povážlivý.

Minister orby robotníkom v Nitrianskej. Minister orby Ignác Darányi na prosbu administratívneho výboru stolice nitrianskej dal 10.000 korún štátnej podpory obecným základnám venovaným na podporovanie robotníkov.

Falošný chýr. V minulom čísle nášho časopisu boli sme pod záhlavím „Zločin a jeho následky“ sdelili ten chýr viacerých časopisov, že v obci Šenkvice jednej žene ukradli 600 zlatých, ktoré jej bol muž poslal z Ameriky a že zlodějmi boli dvaja synovia tamojšieho rychtára, ktorí krádež previedli s vedomím svojho otca. Tento chýr, ktorý sme my prevzali z iných časopisov, jako sa teraz zo spoľahlivého miesta dozvedáme, nezodpovedá pravde a je do poslednej litery vymyslenina. V Šenkvicích niet ani takej ženy, ktorá by mala muža v Amerike a tamojší pán rychtár Michal Kukumberg bezdetný, jako statočný človek teší sa všeobecnej úcte na celom okolí.

Gróf Karol Draškovič zomrel. Jako známo grófovi Karolovi Draškovičovi pri jednej poľovke v nepravý čas vypáhla flinta a nábitok odrazil mu kus lebky, ktorý mu lekári nahradili zlatou platničkou. Gróf Draškovič s takouto zlatou plátanou lebkou počal sa už zotavovať avšak v posledných časoch operovaná rana sa zas obnovila a rozjatrila, tak že nešťastného grófa museli odviezť zas do Viedne, kde mu už lekári nemohli pomôcť a mladý človek podľahol ťažkej rane, ktorú si bol ešte pred rokom na osudnej poľovke pritiahol. Smrť mladého veľmoža vzbudila jak vo Viedni tak i v Budapešti hlbokú sústrasť.

Museum nitrianskej stolice. Smerodajné kruhy stolice nitrianskej chcú založiť v Nitre stoličné museum. Utvoril sa väčší výbor pod predsedníctvom p. Karola Thuróczyho, ktorý pracuje na tom, aby sa pekný úmysel čím skôr uskutočnil.

Vyznačenie dediča nemeckého trónu. Španielska kráľovná-regentka dedičovi nemeckého trónu udelila rád zlatého rúna.

Socha slobody v Košiciach. Pod predsedníctvom mešťanostu Teodora Minstera utvoril sa v Košiciach jeden výbor, ktorý chce sochou zvečniť tie udalosti, ktoré sa v rokoch 1848—49. odohraly v Košiciach a na okolí. Potrebné peniaze sú väčším dielom pospolu a preto výbor poveril už i sochára Ľudvika Mátrayho, aby zhotovil nákresy a rozpočet sochy; zároveň výbor uzavrel i to, že sochu postaví na tak zv. „Malú promenádu.“ Odhalenie jej bude v lete.

Oslobodený vrah. Jedon 15ročný chlapec menom Tóth Imre, stál v Zombori pred súdom, lebo zabil otca. Jeho otec bol totiž veľkým korbeľom a keď raz tiež prišiel opitý domov a strašne bil svoju manželku, chlapec vbhol do chyže a aby matku vyslobodil z rúk zúrivca, schytil sekeru a tak uderil svojho otca po hlave, že tento s rozštípenou lebkou klesnul na zem. Súd oslobodil chlapca zpod obžaloby s tým odôvodnením, že v čas vraždy bol chlapec len 14ročný a čo vykonal, vykonal z lásky oproti svojej vlastnej matke, za čo ho trestať nemožno, tým menej, lebo obžalovaný nechcel zabiť otca, ale len prekaziť ho, aby matku zahrúdnil. Početné obecnosť, ktoré prítomné bolo na pojednávaní, prijalo výrok s veľkým uspokojením.

Smrť. Markgróf Karol Pallavicini, vojenský attasé pri rakúsko-uhorskom veľvyslanectve v Londýne spadnul s koňa a utrpel také úrazy, že po pár dňovom trápení zomrel. Rodičia markgrófovi už odcestovali pre mrtvolu svojho syna do Londýna, odkiaľ ju dopravila do Uhorska.

Jedna škola za uhorský priemysel. Uebársky sbor, pod správou cistercitov stojaceho vyššieho gymnásiuma v Stolnom Belohrade vyzval všetkých žiakov ústavu, aby si len také školské prostriedky kupovali, ktoré zhotovené sú v uhorských fabrikách. Počut, že príklad stolnobelohradských cistercitov nasledovať budú aj iné školy a ústavy.

Zdražujú kone. Jeden anglický obršť skupuje po Uhorsku kone pre anglickú armádu, ktorá bojuje v Južnej Afrike. V Debrecine kúpil 600 koní za dobrú cenu a hovorí, že by rád kúpil aspoň 4 do 5000 koní. Rozumie sa následkom tohto cena koní podskočí.

Dáma staviteľkou. Slečna Erika Paulas z Bystrice (Sedmohradsko), ktorá študovala staviteľstvo v Zürichu, teraz sa hlásila ku zkúške na budapeštianskej technike. Jak sa jej zkúška podarí, tak ona bude prvá ženská, ktorá si v rakúsko-uhorskej monarchii zadováži staviteľsko-mernický diplom. Slečna ostatne už premošla ťažkosti počiatku, lebo v Sedmohradsku už vystavila jeden pekný dvojposchodný dom.

Nový nemecký parník. V Štetíne za veľkých slávností a pri prítomnosti cisára Vilhelma spustili na more nový veľký nemecký parník „Deutschland.“ Nová morská loď je najrýchlejším parníkom zo všetkých dosavadných lodí a čo do veľkosti stojí na druhom mieste. Parník „Deutschland“ zhotovený bol v Štetíne a bude sprostredkovať osobnú premávku medzi Hamburgom a Amerikou. Loď má 23.000 tonn, teda o 2000 tonn prevyšuje doteraz najväčší nemecký parník „Kaiser Wilhelm der Grosse“, ktorý má 20.880 tonn.

Korunová mena a ľud. Jako vždy, tak i teraz našli sa šúderi a klamári, ktorí používajúc nevedomosť ľudu a novozavedené povinnosť rátať v korunách a halieroch, oberajú ľud rozličnými figľami. Na mnohých stranách krajiny našli sa totiž švindleri, ktorí roztrúsujú medzi ľuďom chýry, že strieborné zlatovky ztratili svoju platnosť, následkom čoho ľud chce sa striasť údajne neplatných peniazov a dáva ich za niekoľko halierov už spomenutým figliarom, ktorí tvrdia, že sú len čo starozitnosť kupujú strieborné zlatníky. Sú i takí huncúti, ktorí sa vydali za vládnych poverených a vyzývajú ľud, aby u nich na koruny a haliere zamenil strieborné zlatky, pri čom pravda z každej zlatky strhnú pre seba 30—40 halierov, lebo vraj štát len za veľkých ťažkostí zamení im zlatovky, ktoré už vlastne ztratili vraj svoju hodnotu. — Prepotrebné by bolo, aby povolani vodcovia ľudu, ako kňazi, učelia, notári atď. vysvetlili ľudu, čo je vlastne tá korunová mena, že strieborné zlatky sú ešte vždy platné a aby vystríhali ľud pred šúdermi, ktorí používajúc nevedomosť dedinského ľudu klamú a šiala ho.

Nešťastie na poľovačke. V Szegváre statkár Michal Bihari usporiadal veľkú poľovačku, počas ktorej jeden z honcov Ján Terjék padnul do jednej jamy. Bihari chtiac mu pomôcť otrčil mu cievu pušky a tak ťahal Terjéka von z jamy. V tom však Bihari neopatrne chytajúc pušku, spustil kohútik, flinta vybuchla a nábitok vrazil Terjékovi do prs, tak že nešťastný človek mŕtvý padol na zem. Prípád oznámili súdu.

Zimný kabát. Július Balogh mešťanosta gyöngyósky nedávno viedol deputáciu k ministrovi výnčby a pokým držal dakeiu, jakýsi šikovný zlodej ukradol jeho kabát z predsiene ministerstva. Prijdúc domov rozpovedal čo sa mu stalo, načo mu mestská rada z mestských peňazí šesťdesiat korún odhlasovala na nový zimný kabát. Lenže dozvedel sa o tom podžupan hevešskej stolice Béla Helebronth a nariadil disciplinárne vyšetrovanie jak proti mešťanostovi tak i proti všetkým tým, ktorí peniaze odhlasovali. V meste teraz s veľkou zvedavosťou očakávajú, jako sa skončí disciplinárka.

Veľké šťastie má slúžka Estera Szabó v Budapešti. Nie v tom, že ju opustil milenee, lež v tom, že keď v žiali nad jeho nevernosťou skočila z druhého poschodia jedného domu, nestolo sa jej celkom nič a bez každého úrazu odišla ďalej.

Influenca. Jako po iné roky keď panuje menlivá zima, tak i teraz mnoho ľudí ochoríeva na influencu. Influenca nerobí medzi ľuďmi výnimky. Berie svoje obete jak z radu chudobných, tak z radu zámožných. V Europe najväčšmi zúrí influenca v Anglicku a Portugalsku a vôbec v západných krajinách ležiacich na pobreží morskom. U nás sa tiež plnia nemocnice na influencu ochorevšími ľuďmi.

Prísaha dvanásť hodín trvajúca složená bola nedávno pred okresným súdom v pruskom meste Kolbergu. Z Berlína píšú o tomto nasledovne: Pred okresným súdom v Kolbergu složila istá pani príslahu, ktorej predčítanie trvalo úplných dvanásť hodín. Táto neobyčajne dlhá formula príslahy vznikla nasledujúcim spôsobom: Obchodník s drevom Rowe a tesár Brandfus viedli proti sebe cez niekoľko rokov process o slozenie účtov zo spoločného podniku. Obžalovaný Brandfus medzitým, než bol process skončený, zomrel, a štvrtá súdna instancia uložila teraz vdove po ňom pozostalej rozhodovaciú príslahu, ktorá obsahuje viac než 1200 podriadených príslah o menších záležitostiach, i vyhlásil, že jestli složí odovdelá Brandfusová obrovskú tú príslahu, že celý process bezpodmienečne vyhrá. Obrovská, nekonečná, nevidaná tá príslaha bola spísaná a zaujala viac než dvadsať huste zapísaných hárkov papiera a jej slozenie vyžadovalo úplné tri dni. Vdova Brandfusová, obstaraná už dáma, prisahala každodenne štyri hodiny bez ustania, za tri dni tedy odprisahala celú dlhú formulu vo dvanástich hodinách. Dopoludnia trvalo vždy predčítanie príslahnej formule poltretej hodiny, odopoludnia ale poldruhej hodiny. Prípád tento je dosavď prvým a jediným v súdnictve všetkých štátov na celej zemeguli.

Samovražda. Michal Massányi, mestský radca, sirotský otec a člen správy sporiteľne v Nových Zámkoch strelil si do hlavy a teraz zápasí so smrťou. Príčina tohto strašného skutku hľadá sa v tom, že Massányi bol zarúčený svojím majetkom za tie ztráty, ktoré posledne utrpela novozámocká sporiteľna.

Prehral dvadsať millionov. Gustáv Rotschild, jeden z anglických Rotschildovcov v posledných časoch jednou nepodarenou špekuláciou nie menej než dvadsať millionov frankov prehral na parížskej burse. Hovorí sa, že s Gustávom Rotschildom súčasne skoro celá londýnska aristokracia utrpela na burse veľké ztráty.

Tá besnica. Veľmi dobrý človek bol v Arade Tana Petrisor a pomáhal chudobnému priateľovi ač i sám nebol bohatý. Tak pomáhal od biedy i rodine istého Abrahama Popa, ktorú zachránil od hladu. Petrisor tieto dni postretol Popu a vidiac ho opilého, robil mu výčitky, že prepije malý výrobok svoj, kdežto doma hladuje mu žena i deti. Popu to tak rozhnevalo, že vyťahol zo sáry nôž a preklal Petrisora. To bola vďaka za to, že Petrisor dal jeho hladujúcej rodine jesť. Ačkoľvek lekár bol hneď po ruke, nešťastnému človeku už nemohol pomôcť a Petrisor následkom tejto hroznej rany zomrel. Popa chytili a odovzdali súdu.

Kapitán samovrahom. Hyppolit Höchstmann, najstarší kapitán v Komárne ležiaceho 12. pešieho pluku zastrelil sa revolverom lebo na štábnej zkúške prepadol.

Zkaza jedného mesta. Z Varšavy oznamujú, že v meste Dakutov zúril obrovský požiar a skoro celé mesto ľahlo popolom. Pätnásť ľudí zohorelo a deväť utrpelo ťažké popáleniny. Medzi zhorenými a popálenými je i mnoho hasičov, ktorí počas vykonávania ťažkej povinnosti padli v obeť hroznému živlu.

Najväčší dom na svete, stavajú v New-Yorku. Vysoký bude 128 m. a bude mať 30 poschodí. V budove, ktorá slúžiť bude výlučne obchodníckym cieľom, umiestnené bude 1000 kancelárií, v ktorých pracuje 4000 ľudí. Všetky čiastky tejto ohromnej budovy, ktorá sama tvorí celé mesto, osvetlené bude elektrinou a kúrené parou. K tomuto slúžiace stroje sriadené sú na 900 koňských sil.

Anglickí verbunkoši v Marmaroshi. Už z viacerých uhorských miest došli zprávy, že potajme verbujú vojakov pre anglickú armádu. Teraz zo Szatmáru píšú, že nikde v takej miere neverbuju mladencov, ako v marmarošskej stolici. Anglickí agenti-verbunkoši veľmi lákavými sľubami nahovárajú ľudí, že posiaľ už vyše 500 zaviazalo sa, že vstúpia do anglickej armády a teraz len na to čakajú, aby ich odviezli do ďalekej cudziny. — Ako známo, vláda z príležitosti transválskej vojny zakázala, aby v krajine pre armádu cudzieho národa verbovali vojakov. Na každý pád je tedy žiaduce, aby patričné vrchnosti mali na zreteli tento zákaz a aby všemožným spôsobom prekazili účinkovanie cudzích agentov a verbunkošov, menovite ale v Marmaroshi, kde ako všade v severných častiach Uhorska, nevedomý ľud ľahko sadne na lep lákavým a pekným sľubom.

Naši husári. Nie nadarmo hovoria husári, že je husár prvý vojak na svete. A toto nehovoria len sami, ale najnovšie sa o našich husároch v podobnom smysle vyslovil dopisovateľ anglického časopisu Times, ktorý ako odborník napísal svojmu časopisu nasledovné, keď videl raz manévry uhorských husárov. Uhorskí husári — tak píše — sú všetko silní chlapi a keď uhorský husár sedí na koni, hoden je maliarovoho štetca. Z takýchto šuhajov pozostávajúce uhorské husárske pluky sú najlepším vojskom, aké si len možno myslieť.

Najbohatšie ženy na svete. Rad takýchto by bol síce dosť dlhý, ale stačí uviesť len šesť takých žien, ktorých majetok páči sa na milióny korún. Senora Cousinová, vdova po juhoamerickom majiteľovi rozličných baní má 40,000,000 funtov šterlingov (960 millionov korún). Krem veľkých majetkov náležia jej strieborné, medené a uhelné bane a drahecenné skvosty. Len uhelné bane prinášajú jej mesačne čistého osobu 17,000 funtov šterlingov (108,000 korún). Zo strieborných a medených baní má príjmu 20,000 funtov šterlingov mesačne (480,000 korún). Slečna Xertia Greenová je zase najbohatšou dámou severoamerickou; jej majetok sa ráta na 25,000,000 funtov šterlingov. Markýzka de Roda má majetku 5,000,000 funtov šterlingov (120 millionov korún). Je teraz manželkou španielskeho granda. Narodila sa vo Guatemale. Vtedajší präsident republiky, senor de Barrios, oženil sa s ňou, keď sa jako 14ročné dievča nachádzala v kláštore. Námiety abatysiny prekonal proste tým, že predstavenú kláštora vsadil do žalára. Nežli bol pozdejšie zastrelený, nesmierne sa obohatil a tento svoj celý majetok poručil svojej vdove. Slečna Mary Garetová je dcérou bývalého predsedu dráhy baltimorskej a ohioskej a má 3,000,000 funtov šterlingov (72 millionov korún), ktoré sú uložené vo veľmi výnosných podnikoch. Konečne prichádza Wollerská, ruská statkárka, ktorá má 1,500,000 funtov šterlingov (60 millionov korún). Pozoruhodné je, že všetkých týchto 6 dám spravujú svoj majetok veľmi prosperne samy.

KU OBRÁZKU.

Boj s pašovníkmi.

Neraz sa udávajú na hraniciach také výjavy, jaký predstavuje náš obrázok. Pašovníci chcú previesť bočnými cestami tovar z jednej krajiny do druhej tak, aby nemuseli platiť clo. Dávnejšie menovali to i: obskočiť tridsiatok. Pravda pašovník práve tak jako raubšic odhodlaný je ku všetkému a po jednotlivých krajinách sriadené sú celé bandy pašovníkov, ktorí prevážavajú tovar cez hranice. Cieľom prekazenia pašovníctva po hraniciach rozostavené sú colné stráže, ktoré majú dost ťažkú úlohu. Neraz sa stane, že objavia celú hromadu ozbrojených pašovníkov, sprevádzajúcich voz plný neodaného tovaru a potom sa medzi strážou a pašovníkmi vyvinie boj na smrť a život, v ktorom padnú mŕtvi i z jednej i z druhej strany.

K OBVESELENIU.

Ktorý teda prst.

Matka: Ale, Jožko, hodné deti nestrkajú si do úst palec!

Jožko: Ktorý teda prst, mamička?

U lekára.

Lekár (skúma nemocného): A na ktorom mieste ste cítili najprv bôľ?

Chorý: Medzi Žilinou a Trenčinom na pľti.

Jemný pokyn.

Pán (vrelé): „Bol som dobrým priateľom zomrelého vašeho manžela; nemáte nič čo by ste mi mohli dať po ňom na pamiatku?“

Vdova (nežne): „Ach nemám ničoho krem seba samú.“

ODKAZY REDAKCIE.

Bezmennému dopisovateľovi v *Dolnom Liptove*. Už viackrát sme oznámili, že bezmenné dopisy neuverejňujeme, tým mieň môžeme uverejniť posledne zaslaný, ktorý obsahuje tak tuhý nápad na jednu osobu. Keby nápady mali základu, tak — dľa našej mienky — zasielateľ dopisu nemal by príčiny skrývať sa, lež by sme vystúpil.

Pán J. K. občan v *Skalité*. Zaslaný dopis nemôžeme uverejniť, ponevác zasielateľa neznáme. Tak vážneho obsahu dopisy môžeme prijať iba zo známej ruky.

Pán Ludomil v *Pukaneci*: Zaslaný článok vyjde najbližšie.

Ct. p. J. B. v *R—chu*: My časopis vždy riadne dávame na poštu. V expedícii chyby niet. Každé číslo, ktoré vám nedôjde, reklamujte na pošte. Reklamácia novín je bezplatná.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 18. januára.

V budapeštianských tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 128, zadok 160, polievková 144, jazyk 144, obličky, ľadviny 180, čistené 360

halierov za 1 klg. — *Barančina*: predok 160, zadok 180 hlov — *Telucina*: 160, lopatka 160, stehno 180 hlov za 1 klg. — *Bravčovina*: 108, stehno a lopatka 120 hlov za 1 klg. — *Šunka*: pražská 180, surová 140 hlov za 1 klg.

Masť: *Sviňská* 112 hlov, loj 108 hlov, slanina ku roztopeniu 96 hlov a husacia masť 210 hlov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 130, sliepku 170, kohúta 240 hlov. Za jednu tučenú kačku 250, za tučenú hus 750 hlov. — *Očistená drúbež*: kura 120, sliepka 210, kapúň 240 hlov, hus 600 (za jeden klg. 120 hlov), morka za kus — hlov, a kačka za kus 250 hlov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 4 kusy za 40 hlov, menšie 2½ kusov za 2 kor., ku čaju 4 kusy za 40 hlov.

Ryby: *Kapor* 120, *sumec* 150, *štuka* 110, *zubáč* 220, *jesater* 400, *okúň* 180 hlov. *Raky*: kus za — hlov.

Rozličností: *Maslo* gazdovské 180, ku čaju 240 hlov za 1 klg. *Tvaroh* 46 hlov za kilo. — *Smotana* 56 hlov za liter. — *Pár holubov* — hlov, *divá hus* —, *divá kačka* —, *jarabica* 110 hlov za kus. — *Zajac* za kus 2 kor. 40 hlov. — 1 klg. *divej svine* 80 hlov, *stehno srny* — krov. — *Zemiaky* 8 hlov za klg.

Múka: *Pšeničná múka* predávala sa za tieto priemerné ceny:

| | | | | | | |
|--------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| číslo: | 0 | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| kor. | 25.60 | 24.20 | 22.80 | 21.40 | 20.60 | 19.80 |

| | | | | |
|--------|-------|-------|-------|-------|
| číslo: | 6 | 7 | 7½ | 8 |
| kor. | 18.00 | 16.50 | 13.20 | 10.60 |

Pšeničné otruby drobné po kor. 8.60, hrubé po 8.80.

Zeleniny: *Zemiaky ružiaky* kor. 3.00—4.00, *žlté* kor. 4.22—4.40, *rožky* kor. 8.00—2.00, *biele* kor. 2.80—3.00 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) za kus 30 hl. kor. — *Cibuľa* kor. 5.00—8.400 m. c. *Zeler* 100 kusov

Strova: *Hraček* nový — kor., čistený starý 20—30 kor. v za liter. *Sošovicu*: domáca 16—24 za klg. *Rižu* 20 hlov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 26—30 hlov, čierny 20—22 hlov za kilogrammu.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 18. januara.

| Obilie | Jakosť dľa hekt. | Za 50 kilogram. | | Cenné papiere | Peniaze | Tovar | Cenné papiere | Peniaze | Tovar |
|------------------------|------------------|-----------------|-----------|---------------------------------------|---------|--------|---------------------------------------|------------|------------|
| | | od | do | | | | | | |
| Pšenica banátska | 75—81 | kor. 7.40 | kor. 8.10 | Štátny dlb. | zl. | zl. | Prvá uhor. poisť. spol. | kor. 57.00 | kor. 58.00 |
| " peštianska | 75—81 | 7.35 | 8.10 | Uhorská zlatá renta 4% | 98.50 | 99.00 | Pešť. uh. kupec. b. | 2840 | 2850 |
| " stolnobebradská | 75—81 | 7.40 | 8.15 | " korunová renta 4% | 94.85 | 95.25 | Pošt. prvá vlast. sporiteľňa | 16450 | 16500 |
| Raž (žito) | 70—72 | 6.05 | 6.30 | Uhorské regálové úpisý 4½% | 99.25 | 100.00 | Šalgó-tarjánska baňa na uhlie | 620.00 | 624.00 |
| Jačmeň na krm. | 60—62 | 5.65 | 5.70 | " premiové úpisý | 161.00 | 162.00 | Záložné listy. | | |
| " na pátku | 62—64 | 5.45 | 5.55 | Uhorská tiskovo-segedínska požička 4% | 137.75 | 138.75 | Uhorského pozem. úverkového ústavu 4% | zl. | zl. |
| " na várku | 64—66 | — | — | Uhorská žel. požička 4½% v zl. | 99.25 | 100.00 | Uhorského úver. záložného ústavu 4½% | 95.00 | 95.50 |
| Ovoš | 39—41 | 5.35 | 5.45 | vyvážkové úpisý 4% | 98.75 | 94.75 | Uh. úver. ústavu s prémieu 4% | 99.00 | 100.00 |
| Kukurica | — | 4.60 | 4.85 | Spoločná požička v bež. peniazoch 4½% | 99.00 | 99.50 | Peniaze. | | |
| Čižba | — | 5.30 | 5.80 | Žreby. | kor. | kor. | Cisársky úkát | 11.44 | kor. |
| Rejlica | — | 11.50 | 12.25 | Spolku „Jó sziv“ | 6.20 | 6.80 | Dvadnat-frankovník | 13.20 | 13.25 |
| Ďatelínové semá, luc. | — | 36.— | 44.— | Uhorského „Červenshokriža“ | 19.00 | 20.00 | Nemecká ríšska maika | 118.05 | 118.30 |
| Červené | — | 52.— | 60.— | Rakúskeho | 41.50 | 42.50 | Striebro | — | — |
| Sviňská masť pešťanska | — | 48.00 | 48.50 | Bazilika | 12.20 | 13.20 | | | |
| " vidiecka | — | — | — | | | | | | |

Platný od 1. októbra 1899.

Vozný železničný poriadok.

Platný od 1. októbra 1899.

Zólyom—Zólyom-Brézó.

| Stanice | triedy | nák. os. | miesan. | miesan. | miesan. | osobný |
|----------------------|--------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| | | vlak 1-III. | vlak 1-III. | vlak 1-III. | vlak 1-III. | vlak 1-III. |
| Zólyom | ind. | 4:20 | 8:39 | 12:05 | 5:20 | 8:40 |
| Zólyom város 1. sz. | > | *4:26 | 8:46 | *12:10 | *5:25 | *8:45 |
| Szliács | > | 4:41 | 9:01 | 12:23 | 5:39 | 8:58 |
| Farkasfalva | > | 5:00 | 9:20 | 12:38 | 5:54 | 9:13 |
| Zólyom-Radván | > | 5:19 | 9:39 | 12:54 | 6:10 | 9:28 |
| Beszt.-Szt.-János | > | 5:28 | 9:48 | 1:02 | 6:18 | 9:38 |
| Besztercebánya | érk. | 5:33 | 9:54 | 1:06 | 6:23 | 9:43 |
| Besztercebánya | ind. | 5:50 | — | 1:18 | 6:45 | — |
| Sálfalva 16. sz. | > | *6:01 | — | *1:32 | *6:57 | — |
| Zólyom-Lipcese | > | 6:15 | — | 1:50 | 7:11 | — |
| Luczató | > | 6:37 | — | 2:12 | 7:31 | — |
| Libetbánya 20. sz. | > | *6:44 | — | 2:20 | 7:39 | — |
| Mezőköz 21. sz. órh. | > | *6:53 | — | *2:29 | *7:48 | — |
| Borosznó Szt.-Andr. | > | *7:01 | — | 2:39 | 7:57 | — |
| Németfalva 23. sz. | > | *7:12 | — | *2:51 | *8:07 | — |
| Garam-Hidvég | > | 7:22 | — | 3:00 | 8:16 | — |
| Péteri | > | 7:33 | — | 3:12 | 8:27 | — |
| Lopér A.-Lehota 26. | > | *7:40 | — | 3:20 | 8:34 | — |
| Zólyom-Brézó | érk. | 7:48 | — | 3:29 | 8:42 | — |

Zólyom-Brézó—Zólyom.

| Stanice | triedy | osobný | nák. os. | miesan. | miesan. | miesan. |
|-----------------------|--------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| | | vlak 1-III. | vlak 1-III. | vlak 1-III. | vlak 1-III. | vlak 1-III. |
| Zólyom-Brézó | ind. | — | 5:00 | — | 1:03 | 5:00 |
| Lopér A.-Lehota 26. | > | — | *5:09 | — | 1:10 | 5:09 |
| Péteri | > | — | 5:18 | — | 1:21 | 5:17 |
| Garam-Hidvég | > | — | 5:29 | — | 1:29 | 5:27 |
| Németfalva 23. sz. | > | — | *5:38 | — | *1:36 | *5:34 |
| Borosznó Szt.-Andr. | > | — | *5:50 | — | 1:46 | 5:45 |
| Mezőköz 21. sz. ó. | > | — | *6:00 | — | *1:54 | *5:52 |
| Libetbánya 20. sz. ó. | > | — | *6:09 | — | 2:03 | 6:01 |
| Luczató | > | — | 6:26 | — | 2:19 | 6:12 |
| Zólyom-Lipcese | > | — | 6:37 | — | 2:29 | 6:22 |
| Sálfalva | > | — | *6:52 | — | *2:41 | 6:34 |
| Besztercebánya | érk. | — | 7:05 | — | 2:52 | 6:44 |
| Besztercebánya | ind. | 7:15 | — | 9:55 | 3:10 | 7:09 |
| Beszt.-Szt.-János | > | 7:21 | — | *9:58 | 3:17 | 7:15 |
| Zólyom-Radvány | > | 7:28 | — | 10:04 | 3:25 | 7:22 |
| Farkasfalva | > | 7:41 | — | 10:22 | 3:41 | 7:35 |
| Szliács | > | 7:54 | — | 10:43 | 3:59 | 7:48 |
| Zólyom város 1. sz. | > | *8:02 | — | *10:55 | 4:10 | *7:57 |
| Zólyom | érk. | 8:07 | — | 11:00 | 4:16 | 8:02 |

Pozsony—Lipótvár.

| Stanice | triedy | osobný | osobný | rýchlo | osobný | miesan. | osobný |
|--------------------|--------|-------------|-------------|------------|-------------|-------------|-------------|
| | | vlak 1-III. | vlak 1-III. | vlak 1-II. | vlak 1-III. | vlak 1-III. | vlak 1-III. |
| Pozsony | ind. | 1:40 | 6:00 | 9:36 | 1:15 | — | 6:15 |
| Dynamitgyár 1. sz. | > | — | *6:09 | — | — | — | *6:25 |
| Récese | > | 1:54 | 6:16 | — | 1:30 | — | 6:32 |
| Sz.-György | > | 2:05 | 6:28 | 9:52 | 1:41 | — | 8:48 |
| Grinád 7. sz. órh. | > | — | *6:36 | — | *1:48 | — | 6:57 |
| Bazin | > | 2:21 | 6:43 | 10:00 | 1:56 | — | 7:05 |
| Terling-Modor 10. | > | — | *6:51 | — | — | — | *7:13 |
| Modor-Senkvicz | > | 2:35 | 6:59 | — | 2:09 | — | 7:20 |
| Báhony | > | 2:48 | 7:12 | — | 2:22 | — | 7:33 |
| Cziffer | > | 2:55 | 7:19 | *10:18 | 2:29 | — | 7:41 |
| Nagyszombat | érk. | 3:08 | 7:33 | 10:27 | 2:42 | 4:40 | 7:55 |
| Lócz-Bresztovány | ind. | 3:33 | 7:56 | *10:39 | 3:04 | 5:03 | 8:15 |
| Bucány | > | — | 8:03 | — | 3:10 | *5:12 | *8:21 |
| Lipótvár | érk. | 3:47 | 8:12 | 10:47 | 3:19 | 5:27 | 8:30 |

Lipótvár—Pozsony.

| Stanice | triedy | osobný | osobný | osobný | rýchlo | miesan. | osobný |
|--------------------|--------|-------------|-------------|-------------|------------|-------------|-------------|
| | | vlak 1-III. | vlak 1-III. | vlak 1-III. | vlak 1-II. | vlak 1-III. | vlak 1-III. |
| Lipótvár | ind. | 1:16 | 4:42 | 11:24 | 5:50 | — | 8:55 |
| Bucány | > | — | *4:51 | 12:33 | — | *6:29 | 9:05 |
| Lócz-Bresztovány | > | 1:32 | 4:59 | 11:40 | *5:58 | 6:39 | 9:15 |
| Nagyszombat | érk. | 1:47 | 5:14 | 11:54 | 6:08 | 7:03 | 9:30 |
| Cziffer | ind. | 2:12 | 5:37 | 12:31 | *6:20 | — | 10:02 |
| Báhony | > | 2:21 | 5:45 | 12:39 | — | — | 10:10 |
| Modor-Senkvicz | > | 2:36 | 6:00 | 12:52 | — | — | 10:26 |
| Terling-Modor 10. | > | — | *6:06 | — | — | — | *10:32 |
| Bazin | > | 2:56 | 6:15 | 1:05 | 6:40 | — | 10:45 |
| Grinád 7. sz. órh. | > | — | 6:20 | *1:10 | — | — | 10:51 |
| Szt.-György | > | 3:07 | 6:29 | 1:19 | 6:47 | — | 11:02 |
| Récese | > | 3:22 | 6:40 | 1:31 | — | — | 11:14 |
| Dynamitgyár 1. sz. | > | — | *6:45 | *1:36 | — | — | *11:19 |
| Pozsony | érk. | 3:38 | 6:56 | 1:47 | 7:04 | — | 11:30 |

Nyitra—Lipótvár.

| Stanice | triedy | osobný | osobný | miesan. |
|--------------------|--------|-------------|-------------|-------------|
| | | vlak 1-III. | vlak 1-III. | vlak 1-III. |
| Nyitra | ind. | 6:30 | 9:50 | 3:44 |
| Kajsa 10. sz. órh. | > | *6:38 | *9:58 | *3:55 |
| Úzbégh | érk. | 6:44 | 10:04 | 4:04 |
| Elecske | ind. | 7:02 | 10:21 | 4:29 |
| Récsény | > | 7:17 | 10:34 | 4:47 |
| Galgócz | > | 7:36 | 10:49 | 5:11 |
| Lipótvár | érk. | 7:44 | 10:57 | 5:22 |

Lipótvár—Nyitra

| Stanice | triedy | osobný | miesan. | miesan. |
|--------------------|--------|-------------|-------------|-------------|
| | | vlak 1-III. | vlak 1-III. | vlak 1-III. |
| Lipótvár | ind. | 8:25 | 11:40 | 6:00 |
| Galgócz | > | 8:35 | 12:00 | 6:22 |
| Récsény | > | 8:58 | 12:31 | 6:55 |
| Elecske | > | 9:06 | 12:46 | 7:10 |
| Úzbégh | érk. | 9:20 | 1:06 | 7:30 |
| Kajsa 10. sz. órh. | ind. | *9:28 | *1:19 | *7:44 |
| Nyitra | érk. | 9:35 | 1:30 | 7:55 |

Pozsony—Dévény-Ujfalu—Szakolca.

| Stanice | triedy | osobný | osobný | osobný |
|-----------------------------|--------|-------------|-------------|-------------|
| | | vlak 1-III. | vlak 1-III. | vlak 1-III. |
| Pozsony | ind. | 6:30 | 12:50 | 5:51 |
| Vöröshid | > | *6:36 | *12:56 | *5:58 |
| Lamacs | > | 6:43 | 1:03 | 6:05 |
| Dévény-Ujfalu | érk. | 6:54 | 1:14 | 6:15 |
| Dévénytő | > | 7:05 | 1:25 | 6:24 |
| Zohor | ind. | 7:22 | 1:43 | 6:43 |
| Detrekő-Csütörtök | > | 7:32 | 1:53 | 6:55 |
| Malaczka | > | 7:45 | 2:08 | 7:10 |
| Nagy-Lévárd | > | 7:59 | 2:22 | 7:25 |
| Morva-Szt.-János | > | 8:13 | 2:36 | 7:41 |
| Székelyfalu-Búr-Szt.-György | > | 8:21 | 2:47 | 7:50 |
| Kutti | érk. | 8:31 | 2:57 | 8:01 |
| Egbell | ind. | 8:45 | 3:12 | 8:18 |
| Hollcs | érk. | 8:58 | 3:26 | 8:34 |
| Szakolca | > | 9:10 | 3:38 | 8:47 |

Szakolca—Dévény-Ujfalu—Pozsony.

| Stanice | triedy | osobný | osobný | osobný |
|-----------------------------|--------|-------------|-------------|-------------|
| | | vlak 1-III. | vlak 1-III. | vlak 1-III. |
| Szakolca | ind. | 5:15 | 11:30 | 5:00 |
| Hollcs | érk. | 5:25 | 11:40 | 5:10 |
| Egbell | ind. | 5:42 | 11:57 | 5:27 |
| Kutti | > | 5:52 | 12:07 | 5:37 |
| Székelyfalu-Búr-Szt.-György | > | 6:04 | 12:21 | 5:51 |
| Morva-Szt.-János | > | 6:10 | 12:27 | 5:57 |
| Nagy-Lévárd | > | 6:22 | 12:40 | 6:09 |
| Malaczka | > | 6:37 | 12:57 | 6:23 |
| Detrekő-Csütörtök | > | 6:47 | 1:07 | 6:33 |
| Zohor | > | 6:56 | 1:17 | 6:42 |
| Dévénytő | érk. | 7:08 | 1:29 | 6:53 |
| Dévény-Ujfalu | > | 7:18 | 1:40 | 7:01 |
| Lamacs | ind. | 7:36 | 2:01 | 7:21 |
| Vöröshid | > | 7:41 | *2:05 | *7:25 |
| Pozsony | érk. | 7:46 | 2:10 | 7:30 |

* Podmienečne vlak zastane.

Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a kráľ. dvornej kníhtlačiarne Viktora Hornýánskeho v Budapešti.